

Grace O'Malley 2

AFSCHEID VAN IERLAND

Een moedige jonge
vrouw geeft alles op
voor haar vrijheid

Ann
Moore

Ann Moore

Afscheid van Ierland

Vijfde druk

Uitgeverij Mozaïek - Utrecht

Achterin dit boek is een verklarende woordenlijst opgenomen

‘Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, ik was naakt, en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij, ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe. (...) Alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijkste van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan,’ zal de koning zeggen.

– naar Matteüs 25:35,36,40 (Nieuwe Bijbelvertaling)

Een

De Ierse Zee lag inmiddels achter hen. Dichte mist rolde over het dek terwijl het kleine schip langzaam zijn weg zocht tegen de stroom van de rivier de Mersey op; het enige wat ze konden horen was het scherpe gekraak van het zeil dat door de bemanning was bijgezet om elk zuchtje wind te vangen. Nog maar vijf kilometer naar de haven! Alle passagiers stonden woordeloos en waakzaam bij de reling en bereidden zich voor op alles wat tevoorschijn zou kunnen komen als ze vanuit deze wereld in de volgende zouden arriveren.

De mist werd doorboord door een straaltje kaarslicht en er ging een golf van gemompel door de groep. Nu het vaartuigje zich langzaam een weg baande langs de opdoemende kades, konden ze de rivieroever in de verte zien, de rij fakkels langs de waterkant en de donkere massa van de pakhuizen daarachter.

Spookachtige gestalten, in wervelende mist gehuld, dreven in het zicht en verdwenen weer; zwaarbeladen wagens en mannen te paard werden tijdelijk verlicht als ze door het flakkerende lichtschijnsel reden. De kreten van zeelieden, verkopers, immigranten en runners klonken gedempt en onsamenvattend, alsof deze stad wemelde van geestverschijningen. Gracelin O'Malley bukte zich om in de wijd geopende ogen van haar dochtertje te kunnen kijken.

'Liverpool,' fluisterde ze.

Alle passagiers dromden samen bij de reling. Met koude handen hielden ze hun zakken en tassen krampachtig vast; de ouders telden de neuzen van hun kinderen en pakten hen nog wat steviger in

tegen de vochtige kilte van deze novembernacht. Het waren bijna allemaal plattelandsmensen die al onder de indruk waren van de steden in Ierland; ze waren volslagen onvoorbereid op wat ze hier zouden aantreffen.

Grace keek naar haar landgenoten. Ze kende hen zo goed: de ouderen, wier gezicht niets verried van hun innerlijke strijd, hun verbijstering, uitputting en smart; de gezinnen – acht, negen, tien op een kluitje bij elkaar, de grote kinderen hielden de kleintjes vast – moeders met baby's in hun armen, peuters op hun heup en kinderen aan hun rokken. Daar stonden jonge meisjes arm in arm verwachtingsvol te dromen van werken in een groot huis, eenmaal per maand een halve dag vrij, trouwen met een goede vent met een geregeld inkomen, baby's krijgen die in leven zouden blijven. De oude vrijsters haakten bij niemand in – een fabrieksbaantje, een gedeelde kamer en elke dag een warme maaltijd, meer vroegen ze niet. Zij werden niet eens opgemerkt door de jonge mannen die vol valse bravoure elkaar aan het duwen en stompen waren, terwijl ze heimelijk ongeruste blikken wierpen op de ruwe bende die op de kade stond te wachten. De oudere mannen – het gezicht grimmig en waakzaam, de kraag hoog opgezet en de muts ver over de oren getrokken – duwden hun ruwe werkhanden diep in hun versleten zakken.

Grace keek naar al deze haveloze mensen en wist dat zij de gelukkigen waren: degenen die op de een of andere manier aan de verschrikkelijke honger en het lijden ontsnapt waren. Dat wisten ze zelf ook; er was wat voorzichtige opluchting zichtbaar in hun houding, evenals schuldgevoel en – bij de ouderen, de mannen – vernedering. Nu waren ze afhankelijk van het land dat hen op de knieën gedwongen had. Ze kropen Engeland binnen op zoek naar voedsel, onderdak en op doorreis naar een beter leven – kruipend als meelijwekkende bedelaars, terwijl ze diep in hun hart wisten dat ze koningen waren.

Toch: koningen laten hun land niet in de steek, en hun landgenoten evenmin. Daarom hielden ze de ogen neergeslagen en spraken niet tenzij ze aangesproken werden. Sommigen zouden de lange reis naar Australië maken, in de hoop herenigd te worden met familieleden die naar Van Diemensland gedeporteerd waren.

Anderen wilden goedkoop naar Canada reizen, hoewel meer dan de helft van hen uiteindelijk de vreselijke voetreis door het achterland zou ondernemen en de grens naar de Verenigde Staten van Amerika zou oversteken. Degenen die iets meer geld hadden, konden rechtstreeks naar Boston of New York reizen, waar ze in de Ierse wijken opgenomen zouden worden; maar zij die elke penny hadden uitgegeven om de Ierse Zee te kunnen oversteken, zouden moeten knokken voor een slavenbaantje en een plekje op de vloer van een kamer in een van de smerige Ierse sloppenwijken die in alle grote steden in Engeland als paddestoelen uit de grond schoten. Een paar zouden zich misschien verder landinwaarts wagen – jonge mannen die zich elke zomer als boerenknecht verhuurd hadden en het land kenden – of in noordelijke richting reizen, naar Schotland. Voor velen die vanavond aan de reling van het schip stonden, was Liverpool echter het eindpunt.

‘Hou Mary Kate nu stevig vast en blijf dicht bij me als we aan wal gaan.’ De stem van Julia Martin klonk grimmig; ze speurde de kade af met de blik van een generaal die op het punt staat de strijd aan te binden. ‘Kijk uit voor die jongens daar, dat zijn runners. Die zullen proberen je tas of Mary Kate weg te graaien en je te dwingen hen te volgen – wie weet waarheen.’

‘Zo verdienen ze nou eenmaal de kost,’ zei Grace, die zich de brief van haar broer over de haven van New York herinnerde.

‘Laten ze maar aan iemand anders verdienen!’ Julia wierp hen dreigende blikken toe. ‘Wij weten waar we heen moeten tenslotte.’

‘Kunnen we daarheen lopen dan?’ vroeg Grace, terwijl ze Mary Kates hoofddoek zorgvuldig onder haar kin vastknoopte.

Julia aarzelde. Ze had een adres en aanwijzingen die nu nogal vaag leken, aangezien achter de enorme pakhuizen en hoge gebouwen niet meer dan een glimp van de wirwar van straten zichtbaar was.

‘Dat weet ik niet zeker,’ gaf ze toe. ‘Maar we kunnen beter niet blijven rondhangen alsof we de weg kwijt zijn, anders komen die dieven binnen de kortste keren op ons af.’ Ze tastte naar de beurs met munten die in haar rok genaaid was. ‘Ik zie rijtuigen op de hoofdweg daarachter, maar eerst moeten we langs die menigte daarheen zien te komen.’ Ze wees naar een straat die door de mist

nauwelijks zichtbaar was. ‘Als we eenmaal op de hoofdweg zijn, huren we het eerste rijtuig dat we zien en dan geef ik de koetsier het adres, alsof ik precies weet waar het is. Als ik het zo aanpak, hebben we minder kans dat hij misbruik van ons vertrouwen maakt.’

Grace fronste haar wenkbrauwen. ‘Zou ik zelf niet moeten weten hoe het heet? Voor het geval we elkaar kwijtraken?’

‘We raken elkaar niet kwijt,’ zei Julia resoluut. ‘Gewoon dicht bij me blijven.’

Grace schudde haar hoofd. ‘Hoezeer ik je ook vertrouw, ik ga niet van dit schip af voor je me precies vertelt waar we naartoe gaan.’

Julia keek naar de magere, vermoeide jonge vrouw die ze onder haar hoede had genomen en besepte dat zij iedereen kwijtgeraakt was behalve het meisje dat naast haar stond en haar arm stevig bleef vasthouden. Het is een wonder dat ze nog zo strijdlustig is, dacht Julia.

‘Het is in de Prins Edwin Street. Nummer vier. Ene mevrouw Brookshire houdt de kamer voor ons vrij.’

Graces gezicht ontspande zich en ze knikte. ‘Dank je wel. Dank je wel,’ zei ze nogmaals en Julia merkte – niet voor het eerst – dat deze vrouw haar ontroerde, door alles wat ze meegemaakt had en de dapperheid waarmee ze dit doorstond. Julia kon zelf nauwelijks de gedachte aan alles wat verloren was gegaan, verdragen. Het was haar eigen schuld: toen William Smith O’Brien het nieuws van McDonaghs dood vertelde, had Julia erop gestaan dat zij Morgans weduwe veilig buiten Ierland zou brengen. Nu moest ze de realiteit daarvan onder ogen zien.

‘Goed,’ zei ze en schudde die overpeinzing van zich af. ‘Ik zal deze tassen dragen. Neem jij die over je schouder, Grace. En hou Mary Kate met twee handen vast.’

Grace deed wat haar opgedragen werd; ze boog zich voorover, keek haar dochter aan en gaf een vriendelijk kneepje in haar handen.

‘Kom op, agra,’ zei Grace; ze knipoogde naar het meisje. ‘Op naar het volgende avontuur met je ouwe moeder.’

Mary Kate knikte ernstig, maar zei niets. Ze was veel te rustig

voor een driejarige, en voor de honderdste maal beloofde Grace zichzelf dat haar dochtertje op een dag omringd zou zijn door vreugde in plaats van verdriet. Nu hielden ze elkaar stevig vast, volgden de rij naar de wal en begaven zich in het gedrang en de verwarring op de kades.

‘Deze kant op,’ schreeuwde Julia en trok Grace en Mary Kate door de menigte naar de zijstraat die hen bij hun rijtuig zou brengen.

Door een plotselinge ruk aan haar tas werd Grace bijna omvergesleurd – tegelijkertijd werd Mary Kate de tegenovergestelde kant opgetrokken. Terwijl Grace met de moed der wanhoop zowel de tas als haar dochter vasthield, begon Mary Kate te gillen en te schoppen naar de jongen die haar andere arm gepakt had.

‘Au! Krijg de klere!’ De kleine schurk greep naar zijn scheen. ‘Wil alleen maar helpen, mevrouw! Breng jullie goed onderdak, echt waar! Zoek ’n lekker happie voor jullie! Ik ben je man, mevrouw!’ hield hij vol, terwijl hij voorzichtig probeerde Mary Kate weer te benaderen, maar zij schopte opnieuw naar hem.

De andere jongen schreeuwde ongeveer hetzelfde – ook hij kon hen van dienst zijn, nog beter! – en weigerde Graces tas los te laten. Zij volgde het voorbeeld van Mary Kate en schopte hem weg; haar hart bonkte toen hij op zijn knieën viel en het uitbrulde alsof zij hem aangevallen had. Het waren ruwe jongens, taai, maar broodmager en in lompen gekleed; een van hen had lappen om zijn voeten in plaats van laarzen.

‘Sorry,’ zei Grace en deed een stap achteruit. ‘Het spijt me... Ik...’

‘Donder op, brutale schooiers, of ik stuur de soldaten op jullie af!’ Julia sloeg naar hen met haar tassen; daarna haakte ze haar arm stevig door die van Grace en trok haar haastig in de richting van de straat.

Het getier van de jongens achter hen stopte abrupt. Grace wierp een blik over haar schouder en zag dat ze samen een nieuw doelwit hadden gekozen: een groep verlegen jonge meisjes die op een kluitje onder een lamp stonden. Plotseling werd haar duidelijk dat de runners overall bezig waren immigranten aan te klampen en vervolgens te dwingen hen te volgen. Overdonderd als ze waren,

lieten veel immigranten zich maar al te gemakkelijk meevoeren door steegjes en nauwe straten, weg van de kades, weg van vrienden en zelfs familieleden. Niemand deed er iets tegen. Graces hart bonkte van verontwaardiging.

Ze kwamen uit de zijstraat op een brede boulevard; Julia ontdekte een huurrijtuig en stak haar hand op om de koetsier het sein te geven dat ze zouden oversteken. De straat was slecht verlicht en overall doken paarden, rijtuigen en wagens plotseling uit de mist op, zodat Grace instinctief Mary Kate op haar arm nam – en van de pijn hoorbaar naar adem snakte.

‘Zet neer!’ eiste Julia meteen. ‘Jij mag niets zwaars tillen, zei de dokter. Het is nog te kort na de bevalling!’

Grace liet haar kind voorzichtig weer zakken en ademde langzaam uit om de scherpe pijn in haar onderbuik tegen te gaan. Ze knipperde haar tranen weg, greep Mary Kate bij de hand en hield haar dicht bij zich terwijl ze de straat probeerden over te steken.

‘Gaat het?’ vroeg Julia wat vriendelijker. Ze overhandigde hun tassen aan de koetsier en tilde daarna Mary Kate in het rijtuig.

Grace knikte, omdat ze haar stem niet vertrouwde, pakte Julia’s uitgestoken hand en gleed voorzichtig over de bank om ruimte te maken. Ze drukte haar handen tegen haar buik om de pijn onder controle te krijgen en hoopte dat ze niet weer een bloeding had.

‘Prins Edwin Street graag, koetsier,’ beval Julia.

De koetsier draaide zich op zijn zitplaats om en bekeek hen eens goed. Hij nam vooral Julia’s goede hoed en jas, de kwaliteit van de bagage en de dure laarzen in zich op; daarna knikte hij, alsof hij tot een besluit gekomen was.

‘Neem me niet kwalijk, juf,’ zei hij en nam zijn hoed af. ‘Maar u bent meer kwijt aan de reis naar de Prins Edwin Street dan aan het slapen daar.’

‘Dat is onze zaak.’ Julia ging kaarsrecht zitten. ‘Rijden, graag.’

De koetsier fronste zijn wenkbrauwen en kauwde op het eindje van zijn sigaar. ‘Neem me maar niet kwalijk, juf,’ zei hij flink. ‘Maar u ziet er niet uit als het soort dames dat in die straat daar moet slapen.’

‘En waarom is dat?’ vroeg Julia uit de hoogte.

‘Nou, ziet u, juf, ze leggen ze daar met z’n tien op de vloer.’

Misschien krijgt u dekens, misschien niet, maar u moet nog altijd met vreemden samen slapen terwijl u dames bent, en ik zie dat u een kleine hebt.’

‘Wij hebben het vooraf besproken,’ verzekerde Julia hem. ‘Er wordt een privé-kamer voor ons vrijgehouden.’

‘Nou, dat klopt vast wel.’ De sigaar baande zich een weg naar zijn andere mondhoek. ‘Ik wou alleen maar zeggen – met alle respect natuurlijk, juf – dat uw kamer vol met andere lui zit, van een ander soort, als u begrijpt wat ik bedoel. En ik zeg het niet graag, alleen voor uw bestwil, maar de pensions in de Prins Edwin Street zijn nogal besmettelijk, om nog maar niets te zeggen van lui die koorts meenemen.’

‘Besmettelijk,’ herhaalde Julia. ‘Luizen, bedoelt u?’

‘Die helemaal in je haar kruipen en zo, juf; dat zeg ik. De meeste Ierse lui die van de boot komen, zijn van een ander slag dan u en die merken er niets van, maar ze laten pietjes achter – sorry, juf – en andere dingen ook, en een boel gaan dood voor ze komen waar ze wezen moeten. Plus alle drank en ruwe taal en... Nou, het is niet behoorlijk voor dames als u; dat wou ik alleen maar zeggen.’

‘Ik begrijp het.’ Julia fronste bijna onmerkbaar haar wenkbrauwen. ‘En wat zou u ons dan aanraden?’

‘Nou,’ zei hij, ‘de man van de nicht van me vrouw heeft een mooi herbergje, toevallig, niet zo ver hiervandaan. King George heet het. Het is schoon – dat zweer ik bij het graf van me moeder – en u krijgt uw eigen kamer met vers water ’s morgens en een lekker heet kopje thee bij het ontbijt; en dat ontbijt is meer dan een hard broodje. Heel betaalbaar, al zal het meer wezen dan u in de Prins Edwin Street zou betalen, daar ben ik ook eerlijk in.’ Hij pufte aan zijn sigaar, zichtbaar ingenomen met zijn eigen goedheid.

Julia wierp een blik op Grace, die naar de plek keek waar Julia’s beurs verborgen was, achter de plooien van haar rok. Julia knikte onopvallend; ze hadden genoeg.

‘Goed dan,’ kondigde Julia aan. ‘U hebt de zaak goed bepleit en we vertrouwen erop dat u een eerlijk mens bent, die gewoon het beste met ons voorheeft – en met de man van uw nicht ook. U mag ons bij het King George hotel afleveren.’

De koetsier zette zijn hoed weer op en grijnsde om zijn sigaar

heen. ‘Komt voor elkaar, dames,’ zei hij en stuurde zijn paard het verkeer in.

Het was geen lange rit, maar Grace had tijd genoeg om te beseffen dat hun waarschijnlijk een ellendige nacht bespaard was gebleven. Het rijtuig reed langzaam over de straatkeien, met kletterende wielen en klikklakkende paardenhoeven; gezichten verschenen en verdwenen weer in de mistige, sombere duisternis. Hier en daar ving ze een glimp op van een deur die openging voor een groep reizigers en daarachter, op de grond, haveloze bundels stof: dat waren slapende mensen, besepte ze.

Door groezelige, verlichte ramen – sommige lager dan de straat zelf – zag ze telkens weer hetzelfde tafereel: goedkoop onderdak voor immigranten die er waarschijnlijk voor het merendeel dankbaar voor waren. Ergens speelde een violist; jonge mannen zaten in groepjes in de steeg en gaven elkaar een fles door. Nu en dan stapte een meisje – jong of oud, dat was moeilijk te zien door de witte poeder en de rode lippenverf – naar voren in het licht van de straatlantaarns als de koets naderde, om weer in de schaduw terug te glippen als hij voorbij reed. Toen begonnen de gebouwen te veranderen. De gaslampen werden talrijker en er waren er meer aangestoken, deuropeningen waren schoner, af en toe kwam een nachtwaker de hoek om. Uiteindelijk stopten ze voor een klein, goed verlicht en net etablissement; boven de deur hing een bord in de vorm van een kroon, waarop KING GEORGE HOTEL stond.

De koetsier begeleidde hen naar binnen en droeg hun tassen naar de balie, waar hij vol trots de man van de nicht van zijn vrouw, Albert Wood, voorstelde. Mijnheer Wood verwelkomde hen hartelijk en drong er op aan dat ze in de comfortabele stoelen bij het vuur gingen zitten; dan zou hij zorgen dat er een schone kamer voor hen gereedgemaakt werd. Grace zakte opgelucht in een stoel en Mary Kate klauterde op haar schoot. Ze keken toe terwijl de twee mannen elkaar de hand schudden; mijnheer Wood gaf de koetsier een handvol munten, die onmiddellijk weggestopt werden – een aandeel in de gelukstreffer van deze avond.

‘Ondernemende familie,’ mompelde Julia droogjes, terwijl ook zij dit tafereel observeerde. ‘Toch denk ik dat we in goede handen zijn.’

‘Gods handen.’ Grace drukte een kus op het hoofd van Mary Kate.

Ze kregen een knusse kamer met een bed dat groot genoeg was voor beide vrouwen en een uitgetrokken onderschuifbed voor Mary Kate. De kamer bevond zich boven de gelagkamer en was heerlijk warm dankzij de schoorsteen die door hun muur liep. Ze kleedden zich snel uit en gleden onder de dekens; nog voordat de lamp uitgedraaid werd, snurkte Julia zachtjes, en ook Mary Kate zakte snel in een lichte, onrustige slaap. Hoewel ze volkomen uitgeput was, werd Graces geest zo overspoeld door indrukken dat ze de slaap niet kon vatten.

Was het nog maar gisteravond dat ik over Dublin uitkeek uit het raam van het hotel? dacht ze. Nog maar een week geleden dat ik mijn kleine kereltje baarde, en een dag eerder dat ik hoorde van zijn vaders dood? Ze drukte haar gezicht in het kussen en probeerde in slaap te komen, ze smeekte om verlichting van de zware last die op haar hart lag, maar het hielp niet. De gezichten van haar geliefde familieleden flitsten aan haar geestesoog voorbij – dood of verdwenen, allemaal; allen behalve Sean, die in Amerika op haar wachtte, allen behalve haar vader en het kindje dat ze in Cork had achtergelaten. Ze moest hem achterlaten; ze wist dat het moest, het kon niet anders. En toch, en toch...

Weer draaide ze zich om in het bed, huiverend: haar lichaam deed pijn, haar hart was zwaar, haar geest gekweld. Hoe had ze het kunnen doen? ’s Nachts, in het donker, was het onmogelijk zichzelf ervan te overtuigen dat een moeder een goede reden kon hebben om haar eigen kind in de steek te laten. Toch had ze dat gedaan en ’s nachts, in het donker, vroeg ze zich af hoe ze in vredesnaam ooit de kracht zou vinden om daarmee te kunnen leven.

‘Hoe dan, Vader?’ kreunde ze. Hij antwoordde met een teder visioen dat haar de adem benam. Want daar, aan het eind van de lange weg van haar herinneringen, waren de ketellappers die met hun paard en wagen over de weg langs haar hut reden. En daar was ze zelf – dat moest zij wel zijn, dat gelukkige jonge ding met donker, golvend haar en wangen die glommen van de lentelucht – rennend door de bossen, naar het moeras, samen met Morgan en Sean, om de modder tussen hun tenen door te laten soppen.

Achter hen klonk het geluid van mams plagende gelach en lieflijke gezang. Daar was de vriendelijke, nuchtere stem van gran die de oude verhalen vertelde; de geur van pa's tabak als hij haar hoog in de lucht tilde; zijn sterke rug als hij het veld achter de hut bewerkte.

Toen de hut zelf: de houten tafel waar ze elke dag allemaal omheen zaten, een turfvuurtje om hen warm te houden, moeders prentbriefkaarten aan de muren, een kleed op de vloer, gordijnen naast de ramen, fris en lief, gelukkig en veilig, de landweg buiten zo weelderig groen en zo dierbaar met vogels in de lente, bessen in de zomer, vogelnesten vol gezang van de ochtend tot de avond, de nabije rivier ruisend, kolkend, flitsend van de zalm, de bossen daarachter vol wild. En Gracelin rende op blote voeten door dat alles heen, at naar hartelust en schaterde het uit van louter vreugde over de schoonheid van haar wereld.

Toen viel ze eindelijk in slaap, met diepe teugen drinkend uit de bron van haar kindertijd, een bron vol ondersteunende liefde. Haar hand gleed naast het bed naar beneden op zoek naar het warme lijfje van haar eigen dochter, streelde het kortgeknipte, verwarde haar en rustte ten slotte beschermend op de schouder van het kindje.

Bij deze aanraking trok de spanning uit Mary Kates lichaam weg; ze zuchtte en zonk in een diepe, verkwikkende slaap: haar moeder was er, waakte over haar; en over hen beiden, wist ze, waakte met een liefhebbende blik de Heer, die nooit slaapt.

Twee

De wereld die Grace in haar slaap bewoond had, werd versplinterd door het geluid van een nieuwe ochtend. Paarden en wagens klepperden lawaaiig door de straat onder het hotelraam. Voedsel en allerlei andere zaken werden gekocht en verkocht, er werden opdrachten gegeven en bestellingen geplaatst. Deuren zwaaiden met een klap open, ramen kraakten, honden blaften en bedienden riepen naar elkaar terwijl ze ondersteek leegden in de steeg, kleden uitschudden, ruzie maakten met de bakker over de prijs van zoete broodjes. Grace luisterde naar dat alles en herinnerde zich waar ze was en wat ze hier deed; daarna bad ze snel om bescherming voor de komende dag.

‘Wakker worden, kleine meid.’ Ze leunde voorover en streek met de achterkant van haar hand over Mary Kates wang. ‘Het is ochtend.’

De ogen van het meisje gingen onmiddellijk open. ‘Hebben we eten?’ vroeg ze midden in een enorme geeuw.

‘Aye,’ stelde Grace haar gerust; maar er ging een steek van pijn door haar hart. Waarom moest de eerste gedachte van een kind zijn of ze wel te eten zou krijgen?

Toen werd de deur opgeduwd en Julia – volledig aangekleed en klaar voor de strijd – marcheerde binnen met een dienblad in de handen.

‘Ik vond dat we eerst hierboven maar wat moesten eten voordat we de wereld in trekken.’ Ze schopte de deur achter zich dicht en zette het dienblad neer op een tafeltje bij het raam. ‘Wie wil er een bakje thee?’

‘Ikke,’ zei Mary Kate verlegen en ging rechtop zitten.

‘Natuurlijk, ikke!’ Julia glimlachte hartelijk naar het kleine meisje, pakte een beker melk en deed er een royale schep suiker in voordat ze de thee inschonk. ‘En een warm broodje, zou ik denken, want we hebben weer een lange dag voor de boeg. Kom hier aan tafel zitten, Mary Kate. Doe die deken maar om je schouders.’

Mary Kate deed wat haar werd opgedragen, boog snel haar hoofd om te bidden en hapte in het broodje; haar ogen gingen wijd open toen ze proefde hoe zoet het was.

Julia bracht twee kopjes thee en een bord met twee broodjes naar het bed, overhandigde Grace een broodje en ging toen voorzichtig naast haar zitten.

‘Ik ben bang dat ik slecht nieuws heb,’ zei ze zachtjes. ‘Ik ging jouw overtocht op de *Eliza J* bevestigen, maar het vertrek is uitgesteld. Ze hebben een stormachtige oversteek gehad en het schip moest gerepareerd worden. Het duurt langer dan verwacht. We moeten nog vier dagen wachten.’

‘Dat klinkt niet best.’ Grace keek naar het raam en de koude, donkere hemel buiten.

‘Nee,’ gaf Julia toe. ‘Helemaal niet. Maar van alle schepen die naar Amerika vertrekken, heeft dit schip de beste reputatie. Williams contactpersoon hier heeft je overtocht geboekt; de kapitein wordt bijzonder aanbevolen. Hij is deels eigenaar van het schip en hij is Amerikaan – ze zeggen dat Amerikanen de beste schepen besturen – dus weten we zeker dat hij het schip behoorlijk laat repareren. Ik heb verhalen gehoord over kapiteins die gewoon de boel wat oplappen en uitvaren, omdat ze nog geen reis per jaar willen missen vanwege het geld. Veel van die schepen vergaan, alleen God weet waar: ze verdwalen en de voedselvoorraden raken op, of ze varen in deze tijd van het jaar op een ijsberg, of ze zinken tijdens een storm en niemand komt ooit te weten wat er precies gebeurd is.’

Grace keek haar verbijsterd aan, het kopje thee nog onderweg naar haar mond.

Julia huiverde. ‘Sorry. Mijn vader zegt altijd dat ik evenveel tact heb als een orkaan. Let maar niet op mij.’

Ze bleven een ogenblik stil zitten zonder elkaar aan te kijken.

‘Goed dan.’ Grace zette haar kopje terug op het schoteltje. ‘Vier dagen. Misschien langer. En de winter komt eraan, dus de oversteek zal riskant worden, op zijn minst, en natuurlijk zullen er minder boten zijn die de reis maken.’

Julia knikte.

‘Zullen we dan een plek zoeken op een andere boot die meteen vertrekt, of zullen we wachten tot deze gerepareerd is? En is er geld beschikbaar voor onderdak als we besluiten te wachten?’

Julia beet op haar lip. ‘We hebben nog geld om extra voorraden en kleding te kopen,’ zei ze. ‘En dat is vrij veel – William heeft eraan meebetaald en... de anderen ook.’

‘Jijzelf, bedoel je?’ vroeg Grace.

Julia negeerde die vraag. ‘Je zou hier waarschijnlijk een week kunnen blijven en nog genoeg overhouden om extra voorraden voor jullie allebei te kopen, misschien warmere mantels en laarzen, een deken.’

‘En als de boot over een week nog niet klaar is?’

‘Ik weet het niet. Als jullie hier blijven, raakt het geld uiteindelijk een keer op, natuurlijk – al wordt het goedkoper omdat ik dan terugga naar Ierland.’ Julia fronste nadenkend haar wenkbrauwen. ‘Ik zou iemand kunnen sturen met meer geld. Maar hoe langer je in Engeland blijft, hoe riskanter het wordt.’

Grace wierp een blik op Mary Kate, die volkomen opging in het bekijken van alles wat er gebeurde in de straat onder hun raam. ‘Aye,’ zei ze zachtjes. ‘We zitten hier in het hol van de leeuw.’ Ten slotte werd ze juist door de Engelsen gezocht.

Julia knikte somber. ‘We zullen alle vaarten deze week in de gaten houden. Als de *Eliza J* niet op tijd klaar is, kun je ergens anders een overtocht boeken en dan sturen wij Sean wel bericht.’

Grace zweeg en dacht na. ‘Of Mary Kate en ik gaan gewoon vandaag met een andere boot.’

‘Nee,’ zei Julia streng. ‘De *Eliza J* is zeewaardig en heeft een goede kapitein. Iedereen weet dat tegenwoordig elke lomperik die een boot bezit, zaken doet met immigranten. Het is het beste om nog even af te wachten. Aan boord van de *Eliza J* reizen is onze eerste keus. En de beste.’

Grace keek de kleine kamer rond en haalde eens diep adem. ‘Ik vertrouw er maar op dat jij weet waar je het over hebt, Julia, al moeten wij – de Heer sta ons bij – op die boot reizen, niet jij.’

Julia begreep haar, maar aarzelde niet. ‘We wachten. Dat is het beste.’

‘Goed dan,’ zei Grace. ‘En wat wil je dat ik doe terwijl we wachten?’

Julia stond op en begon de ontbijtborden op te stapelen. ‘Ik wil dat je hier wat uitrust terwijl ik erop uitga en wat zaken voor de reis bij elkaar zoek. Je hebt een kleine kist nodig om je spullen in op te bergen, met ruimte voor voedsel.’

‘Is het eten niet bij de prijs van de overtocht inbegrepen?’ Grace leverde haar theekopje in.

‘Jawel. We hebben een privé-hut voor je geboekt en jullie gebruiken de maaltijden met de andere passagiers van de eerste klasse. De rest van de passagiers krijgt wekrantsoenen, die ze zelf klaarmaken. Maar alle rantsoenen raken op als er te veel plaatsen zijn geboekt, of als je slecht weer krijgt en de reis langer duurt dan verwacht, of als de kapitein niet zo eerlijk is als ze ons willen laten geloven...’ Ze hield zich in. ‘Sorry. Daar ga ik weer. Ik wil je niet ongeruster maken dan je al bent, maar als het klopt wat ze zeggen, is de oversteek nooit gemakkelijk, bij welk weer dan ook. En extra eten en drinken, een paar dekens – tenslotte is het winter en je zit op zee – medicijnen... Waarschijnlijk komt alles goed van pas.’

‘Aye, mij heb je overtuigd,’ zei Grace. ‘Haal alles maar wat we volgens jou nodig hebben om dit te overleven. Elke keer als we die kist opendoen, zal ik je dankbaar zijn, reken maar.’

‘Laten we hopen dat het niet nodig is,’ zei Julia en ging de kamer uit met haar jas over haar arm.

‘Grace.’ Iemand schudde zacht, maar aanhoudend aan haar schouder. ‘Grace, word wakker. Je hebt bezoek.’

Grace opende haar open en zag dat Mary Kate nog naast haar op het bed lag te dutten; buiten was het gaan sneeuwen. Ze draaide zich om en keek omhoog.

‘Je hebt bezoek,’ herhaalde Julia en deed een stap opzij, zodat

Grace een vrouw zag, die gekleed was in een lange fluwelen cape; haar gezicht bleef diep verborgen in de kap.

Grace zwaaide voorzichtig haar benen over de rand van het bed en kwam overeind. Ze veegde haar ogen en mond af met de rug van haar hand en streek haar rok glad; ze voelde zich niet op haar gemak tegenover deze rijk geklede vrouw en was nogal ontdaan over Julia's gebrek aan goede manieren.

'Hoe maakt u het?' vroeg ze zachtjes en stak haar hand uit.

De hand die de hare greep, was glad en lelieblank; de lange vingers waren versierd met verschillende prachtige ringen. Met de andere hand trok de vrouw haar kap omlaag.

'Ken je me soms niet meer, Gracelin O'Malley?' vroeg ze met een halve glimlach.

Grace snakte naar adem. 'Aislinn!' Haar ogen vlogen naar Julia's gezicht en weer terug. 'Ik kan bijna niet geloven dat jij hier voor mijn neus staat! Het is Aislinn McDonagh!' zei ze tegen Julia. 'Het zusje van Morgan!'

Julia lachte zachtjes. 'Ik weet wel wie het is. Waarom zou ik haar anders hierheen gebracht hebben?'

'Nou, waar ter wereld heb je haar gevonden?' vroeg Grace verbijsterd. 'Waar heeft ze jou gevonden?' vroeg ze Aislinn, en toen begon ze te huilen.

Beide vrouwen kwamen onmiddellijk naar haar toe, maar het was Aislinn die haar omarmde, in het Iers iets toefluisterde en haar 'zusje' noemde.

'Je weet het dus?' vroeg Grace. 'Je weet... alles?'

Aislinn knikte bedroefd en ook haar ogen vulden zich met tranen.

'Mam.' Mary Kate was wakker en zat rechtop. 'Wie is dat, mam?'

'Jouw moeder is een heel goede vriendin van mijn broer geweest, en van mijn hele familie,' zei Aislinn vriendelijk. 'Ik wilde haar spreken voordat jullie weggaan.'

'Naar Amerika,' zei Mary Kate ernstig.

'Aye, dat is een wonderbaarlijk land; je gaat er vast veel van houden.' Ze liet Grace los en stapte naar het kleine meisje toe. 'Mag ik jou een cadeautje geven?' vroeg ze. 'Om je geluk te brengen?'

Mary Kate keek Grace aan, die knikte.

Aislinn liet een ring van haar pink glijden en hield die het meisje voor. 'Het is een heilige knoop,' zei ze. 'En zie je die groene steen in het midden?'

Mary Kate knikte; haar ogen waren onafgebroken op de ring gevestigd.

'Die komt uit Connemara, in het westen van Ierland,' legde ze uit. 'Ik heb deze ring laten maken om me aan thuis te herinneren, en nu wil ik hem aan jou geven om jou aan thuis te herinneren als je ver weg bent. Wil je hem hebben?'

'O, aye.' Mary Kate keek met grote ogen naar haar op en pakte de ring eerbiedig aan. 'Dank u wel.'

'Heel graag gedaan.' Aislinn raakte het dikke haar van het meisje even aan. 'Je doet me aan mijn kleine zusje denken. Fiona was ook zo'n mooi meisje.'

Mary Kate boog verlegen haar hoofd, maar ze konden zien dat ze glimlachte.

'Kom, juffertje.' Julia tilde haar van het bed af. 'Zullen wij met ons tweetjes beneden bij het grote vuur gaan eten en theedrinken? Dan kunnen jouw moeder en haar vriendin met elkaar praten en dan komen we later weer naar boven om gedag te zeggen. Wat vind je daarvan?'

Mary Kate knikte; ze was altijd blij met het vooruitzicht te kunnen eten. Ze zwaaide naar hen terwijl Julia haar uit de kamer droeg en de deur zachtjes sloot.

'Ik kan niet lang blijven, maar ik wilde je spreken voordat je weggaat.'

'Hoe heb je ons gevonden?' Grace liep naar het kleine raam en ging ernaast zitten. Buiten sneeuwde het zachtjes; de sneeuw bleef aan het glas-in-lood hangen.

'Door Julia.' Aislinn nam de andere stoel. 'Morgan heeft haar gevraagd mij te zoeken, en vorige zomer heeft ze me gevonden. Maar nadat ik uitgelegd had in welke positie ik me bevind, was zij het met me eens dat ik beter... nou ja, vermist kon blijven. Ze stuurde vooraf bericht dat jij hier zou zijn, maar dat heeft ze niet tegen jou gezegd, voor het geval ik niet in staat zou zijn om te komen.'

‘Niet in staat?’

‘Ik ben de maîtresse van een bijzonder machtig man. Een man die mijn leven gered heeft, eigenlijk, of wat daarvan over was. Hij vond het goed dat ik naar je toeging, als ik maar discreet was.’ Ze aarzelde. ‘Je bent geschokt.’

‘Ach nee, Aislinn, nee,’ sprak Grace haar tegen. ‘Ik kan er gewoon niet over uit dat ik je zie, levend en wel! Dat is alles.’

Aislinn pakte Graces hand. ‘Ik weet het,’ zei ze. ‘Van mam en pa. En de meisjes. Julia heeft alles verteld.’

‘Barbara leeft nog. Ze wordt zuster John Paul genoemd in het klooster.’

‘Natuurlijk! Altijd een heilig boontje geweest, die Barbara.’ Aislinn keek stuurs en even was er weer iets te zien van het meisje dat ze was toen ze nog thuis woonde.

‘Ik hou heel veel van je zus,’ zei Grace. ‘Zij heeft bij de bevalling van mijn zoon geholpen. Die heb ik John Paul Morgan genoemd, naar allebei.’

‘Julia zegt dat jullie getrouwd zijn.’ Aislinn schudde haar hoofd. ‘Ik kon nauwelijks geloven dat het waar was.’

‘Pastoor Brown heeft ons in het geheim getrouwd, zeven maanden geleden. Er was nog een man bij.’ Ze glimlachte flauwtjes. ‘Hij gaf Morgan zijn eigen ring, zo van zijn vinger. Ik draag die van jouw moeder.’ Ze stak haar hand uit.

Aislinn pakte haar hand, kuste de ring en glimlachte. ‘Ach, mam... Ik hield echt van haar.’ Ze keek op naar Grace. ‘Ze zou zo blij zijn als ze wist dat jij deze draagt, Grace, als ze wist dat jij en Morgan getrouwd zijn. En dat jullie weer een zoon hebben.’

‘We hebben maar één nacht samen gehad, maar dat was dus genoeg.’

‘Wist hij het?’

‘Aye.’ Grace sloot even haar ogen, en daar was Henry’s gezicht. ‘Een Engelse soldaat heeft ons geholpen. Hij heeft Morgans brief uit de gevangenis gesmokkeld, maar hij werd gedood terwijl hij die naar mij bracht.’ Ze trok de brief onder haar hemd uit, waar ze hem bewaarde, en gaf hem aan Aislinn.

‘Ik kan niet lezen, Grace,’ bekende de jonge vrouw. ‘Morgan en Barbara hebben allebei geprobeerd mij de letters te leren, maar...’

Ze haalde haar schouders op en glimlachte droogjes. ‘Altijd meer aandacht gehad voor jongens en zo, weet je wel?’

Grace liet de brief weer veilig op zijn plekje bij haar hart glijden. ‘Hij schrijft dat hij blij is met onze baby, maar weet dat hij hem nooit zal zien, dat ik voor mezelf en de kinderen een bestaan moet opbouwen en niet altijd moet blijven rouwen, omdat hij me op een dag zal terugzien. In de hemel.’

‘En zo is het, Grace. Zo is het.’

‘Ik heb nooit geweten dat hij al die tijd van me gehouden heeft.’ Graces gezicht was ineens verwrongen van verdriet. ‘Anders was hij mijn eerste geweest. Ik ben te goeder trouw met Bram getrouwd, de Heer weet het. En ik heb Mary Kate; dat is alles waard, hoe erg het ook was. Maar...’ Ze zweeg en schudde haar hoofd. ‘Het liep slecht af.’

‘We hebben hier van alles over de moord gehoord,’ zei Aislinn. ‘De Donnelly’s, weet je, en hun deftige kliek. Zij zeggen dat jouw broer het gedaan heeft, op jouw verzoek, maar daar geloofde ik geen woord van.’

Grace aarzelde even. ‘Het was Moira.’

‘Moira Sullivan?’ Aislinn was niet eens verbaasd. ‘Die legde het zeker achter jouw rug om met hem aan?’

‘Bram joeg haar hoofd op hol met beloftes die hij nooit zou houden en toen hij haar zat was, kon zij dat niet verdragen, want ze had nog een kind ook. Ze wachtte hem op in de bossen en schoot hem dood.’

‘Goed van haar.’ Aislinns stem klonk hardvochtig. ‘Hij was een ellendeling, Grace. Ze heeft jou een gunst bewezen.’ Toen drong het tot haar door. ‘Het was háár kind, dat jij aan Brams broer hebt weggegeven om op te voeden! Ik wist dat er iets niet klopte toen ik dat verhaal hoorde; de Gracelin O’Malley die ik gekend heb, zou nooit zonder slag of stoot haar kind opgeven. Ha!’ Ze lachte verrukt. ‘Die eejits voeden Moira Sullivans zoontje op tot edelman!’

Grace knikte en besloot ter plekke dat ze Aislinn niet de volledige waarheid zou vertellen – dat het kind niet eens van Bram was, maar een volbloed Ier. De Donnelly’s hadden een echte ‘Ierse bastaard’ in hun familie opgenomen!

Aislinn snoof vrolijk. ‘Ik ben blij dat te horen, Grace. Je hebt hun een mooie streek geleverd, nadat ze jou zo slecht behandeld hebben! En maak je maar geen zorgen: bij mij is je geheim veilig. Ik wist wel dat je nooit je eigen zoon zou opgeven.’

‘Toch heb ik dat gedaan,’ bekende Grace. ‘Ik ga naar Amerika zonder mijn eigen zoon.’

‘Dat is heel wat anders!’ beweerde Aislinn. ‘Je laat hem in vertrouwde handen tot hij sterk genoeg is om ook te komen. Op dit moment zou die reis vast zijn dood worden, maar jij hebt geen keus, Grace. Julia zegt dat je gezocht wordt in Ierland en dat je zeker in de gevangenis gegooid wordt als ze je vinden.’

‘Voor het doodschieten van een soldaat die onze hut kwam slopen.’ Ze zweeg even en keek uit het raam. ‘En daarnaast ben ik natuurlijk de zus van Sean O’Malley, die gezocht wordt voor verraad en moord, en het gerucht gaat dat ik de vrouw ben van de vogelvrij verklaarde Morgan McDonagh. Dus moet ik volgens hen namen en plattegronden en verblijfplaatsen van anderen kennen, al weet ik in werkelijkheid niets.’ Ze wendde zich weer naar Aislinn. ‘Ik zou in Ierland gebleven zijn als het alleen mijn leven zou kosten, maar wat gebeurt er met mijn dochter en mijn kleine kereltje als ik in de gevangenis sterf?’

‘Ik wist wel dat je door twijfels gekweld zou worden. Daarom moest ik juist naar je toe komen – om te zeggen dat je naar Amerika moet gaan. En om je een belofte te doen.’ Ze leunde voorover. ‘Nu heb ik geld, meer dan genoeg zelfs. Ik zal Julia wat meegeven om voor je zoon te zorgen, alles wat hij en je vader maar nodig hebben. Barbara mag alleen niet weten dat het van mij komt,’ voegde ze eraan toe. ‘Zij zou nooit geld aannemen van een hoer.’

‘Als je dat denkt, ken jij je zus nog niet,’ zei Grace streng. ‘En jij bent geen hoer.’

‘Hoe noem jij dat dan, een vrouw die haar gunsten verkoopt voor eten, een dak boven haar hoofd en de bescherming van een man?’

Grace dacht hier over na. “‘Echtgenote’ misschien?’ stelde ze laconiek voor.

Aislinn barstte in lachen uit en omhelsde haar vriendin. ‘Het is fijn om je te zien,’ fluisterde ze. ‘Een vertrouwd gezicht, iemand van thuis.’

Grace kuste haar op de wang en leunde achterover. ‘De laatste keer dat ik je zag, was op die avond van het feestmaal bij de O’Flaherty’s, toen Gerald je niet met rust kon laten. Ben jij er nou met hem vandoor gegaan? De dienstmeid die geschaakt wordt door de jonge meester?’ Ze knipoogde.

Aislinn zuchtte vol afkeer en schudde haar hoofd. ‘Wat een eejit was ik. Ik geloofde zijn leugens over liefde en een mooi leventje in Londen. Maar hij wou alleen maar met me naar bed natuurlijk, en alleen als het hem uitkwam. Ik wilde op reis, wat van de wereld zien, samen met hem, als zijn vrouw, en toen ik zwanger raakte van zijn kind, dacht ik dat we zeker zouden gaan trouwen. Maar hij was verloofd met iemand anders, een verre nicht die elk jaar een mooi sommetje geld kreeg, goedgekeurd door zijn moeder.’

Grace trok een wenkbrauw op; ze hadden allebei geleden onder mevrouw O’Flaherty.

‘Ik was razend, maar hij beloofde me dat het slechts een verstandshuwelijk was, dat hij kamers voor mij en het kind zou regelen en daar bij ons zou komen. Aan die belofte heb ik me heel lang vastgehouden.’ Aislinn zweeg even, verdiept in haar herinneringen. ‘De huisbaas kwam twee keer om de huur vragen, maar ik had natuurlijk geen geld en ook geen enkele vriend of vriendin om het van te lenen. Hij werd hatelijk, die huisbaas, en toen pas realiseerde ik me dat ik in de steek gelaten was.’

Grace leunde voorover in haar stoel. ‘Waarom ben je toen niet naar huis gegaan?’ vroeg ze. ‘Je moeder zou je meteen binnengehaald hebben.’

‘Daar was ik te trots voor, en natuurlijk heb ik daar uiteindelijk een hoge prijs voor betaald.’ Ze keek uit het raam om zichzelf weer onder controle te krijgen. ‘Ik ging naar zijn kamers op de universiteit, maar hij wou me niet ontvangen, en ik... ik werd helemaal gek. Ik stak de boel daar in brand en hij stuurde de soldaten achter me aan, dus ik verstopte me – ging van kamer naar kamer, verkocht al mijn spullen.’ Ze keek Grace recht in de ogen. ‘Ook ik heb een zoon gebaard. Alleen – al kwam de hospita binnen met een mes om zijn navelstreng door te snijden, hem schoon te veegen en aan mij te geven. Ze zei dat ik moest zorgen dat hij rustig bleef, zodat de andere meisjes konden slapen, want ik deelde de kamer.’ Haar

voorhoofd rimpelde van smart. ‘Ik probeerde hem warm te houden en te voeden, zo goed als ik kon, maar het geld raakte op en ik had niets meer over om te verkopen. We raakten onze plek in de kamer kwijt en raakten gewend aan slapen in steegjes, bedelen aan achterdeuren. Nooit van mijn leven ben ik zo bang geweest als toen.’

‘En waar is hij nu?’ vroeg Grace vriendelijk.

Aislinns ogen vulden zich met tranen, maar dat negeerde ze. ‘Hij werd ziek en ik kon het niet verdragen hem te zien sterven, dus heb ik hem naar de nonnen gebracht.’ Ze veegde met de rug van haar hand haar ogen af. ‘Ik probeerde hem te vergeten, maar ik had nog steeds melk en mijn armen voelden leeg en ik miste zijn geur. Dus ging ik terug en smeekte te mogen weten waar hij was. Hij was beter af zo, zeiden ze, en ik ook. Ik kon me bekeren en God danken dat mijn zoon een behoorlijk leven zou hebben.’ Ze tilde haar hoofd op. ‘Ze hadden gelijk. Maar er gaat geen uur voorbij dat ik niet voor hem bid.’

‘Ik vind het heel erg voor je, Aislinn,’ zei Grace en pakte haar handen. ‘Het is een verschrikkelijk verhaal. En hoe zit het nou met deze man? Is hij wel goed voor je?’

‘Aye,’ zei Aislinn zonder aarzeling. ‘Hij heeft mijn leven gered. Ik was terneergeslagen nadat ik mijn jongen kwijt was en niets kon me meer schelen... Toen een man me geld aanbood om met hem mee te gaan, heb ik dat gedaan. Hij bracht me naar een huis en daar ben ik gewoon gebleven; ik had een eigen kamer, het was warm en er was eten, en elke nacht verdiende ik de kost en nog wat extra. Maar ik was diep bedroefd. Deze heer stelde belang in mij en na een tijd stemde ik in met een regeling. Ik heb mijn eigen kamers – ze zijn prachtig – en hij komt daarheen wanneer hij wil. Ik mag geen vrienden ontvangen, geen risico’s nemen in het openbaar, en geen kinderen krijgen.’

‘In ruil waarvoor?’

‘Gemoedsrust,’ zei Aislinn. ‘Recht op mijn kamers in Londen en op eigendom van alles wat hij me geeft, en een kleine bankrekening waarop hij een maandelijks toelage stort. Zoals je ziet, ben ik een echte zakenvrouw geworden,’ zei ze droogjes. ‘Ik ga wel eens uit, samen met mijn dienstmeisje, al ben ik voorzichtig.’

‘Is hij getrouwd?’

‘Aye, en ik geloof dat hij van haar houdt, hoewel ze nog ouder is dan hij. Ze hebben volwassen kinderen. Hij is heel rijk en indrukwekkend, maar ik vertrouw hem. Ook al is hij een Engelsman.’

Grace knikte. ‘Er zijn goede bij,’ gaf ze toe. ‘Henry Adams, Lord Evans...’

‘Lord David Evans?’ vroeg Aislinn. ‘De Zwarte Lord?’

‘Zo heb ik hem nooit horen noemen, maar aye, hij is degene die zijn eigen ring aan Morgan gaf. Ze waren heel goede vrienden. Ken jij hem?’

‘Nee, maar heel Londen praat over hem! Ze noemen hem de Zwarte Lord omdat hij aan onze kant staat. Hij is hierheen gebracht voor de rechtszaak.’

Grace werd neerslachtig. ‘Dat wist ik niet.’

‘De magistraten stellen de rechtszaak uit omdat ze bang zijn voor relletjes. Hij is ziek en ze denken dat hij wel snel zal sterven. Dan zijn zij van hem af – geen woedende menigte, geen stropopverbrandingen.’

Londen, dacht Grace. Hoe ver was dat hiervandaan? ‘Is er een mogelijkheid om hem te spreken?’ vroeg ze. ‘Misschien kan die heer van jou me helpen?’

‘Dat durf ik nooit te vragen,’ bekende Aislinn. ‘Hij staat welwillend tegenover onze zaak, maar hij beschouwt Lord Evans als een Engelsman van het slechtste soort. En je kunt in elk geval niet zomaar binnenwandelen...’ Ze stopte.

‘Wat is er?’ Grace leunde voorover.

‘Nou, er zijn wel vrouwen die de gevangenis binnenwandelen. Maar alleen na middernacht, en niemand wordt er wijzer van.’

Grace begreep het meteen. ‘Ik zou een van die vrouwen kunnen zijn.’

Aislinn bekeek haar met een geoefende blik van boven naar beneden. ‘Aye.’ Ze grijnsde. ‘Ik geloof wel dat jij dat zou kunnen.’

‘Levendige historische details... gevoelig afgeschilderd’

- *Kirkus Reviews*

*I*n de hoop op een betere toekomst vertrekt Grace per schip naar New York. Ze laat haar vaderland achter zich, en ook haar pasgeboren zoontje.

Hoewel ze eindelijk weer herenigd wordt met haar broer Sean valt het nieuwe leven haar zwaar. Ze verlangt wanhopig naar nieuws over haar zoon en het Ierse district, waar alle immigranten gedwongen wonen, blijkt een verschrikkelijk oord vol ziekte en criminaliteit.

Grace vindt troost in nieuwe vriendschappen en langzamerhand vat ze de moed om op te komen tegen de corruptie en onrechtvaardigheid. Maar haar dappere daden vormen een bedreiging voor de mensen die ze juist wil beschermen...

Ann Moore (1963) werd geboren in Engeland en groeide op in Amerika. Ze is angliste en bekroond auteur. *Afscheid van Ierland* is het tweede deel van de Grace O'Malley-trilogie.

NUR 302

ISBN 9789023961628

www.uitgeverijmozaiek.nl